

Gönderim Tarihi: 09.01.2025

Kabul Tarihi: 17.03.2025

ÖNYARGIDAN EMPATİYE: EMRAH SERBES’İN “ÜST KATTAKİ TERÖRİST” ADLI HİKÂYESİ ÜZERİNE BİR ÇÖZÜMLEME DENEMESİ

From Prejudice to Empathy: An Analytical Attempt on Emrah Serbes’s Story
‘The Terrorist Upstairs’

Ferhat UZUNKAYA

Dr. Öğr. Üyesi.; Ardahan Üniversitesi
İnsani Bilimler ve Edebiyat Fakültesi,
Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü
ferhatuzunkaya@ardahan.edu.tr
ORCID ID: 0000-0001-6100-0010
Çalışmanın Türü: Araştırma

Öz

Emrah Serbes, çağdaş Türk edebiyatında kendine özgü üslubu ile dikkat çeken bir yazardır. Serbes’in anlatılarında, sıradan ama etkileyici hayatlar, trajikomik unsurlar ve bireyin toplumsal normlarla çatışması ön plandadır. Kadın karakterler, çoğunlukla yardımcı figürler olarak yer almakta, anlatıların merkezinde ise erkek karakterlerin iç dünyaları ve kimlik arayışları bulunmaktadır. Bu çalışma, Emrah Serbes’in ağırlıklı olarak erkek çocuk karakterler üzerinden kurgulan Erken Kaybedenler adlı hikâye kitabında yer alan Üst Kattaki Terörist hikâyesi üzerinden birey-toplum ilişkisini, kimlik oluşum sürecini ve şiddet ve nefret tipolojisini ele almaktadır. Hikâyenin başkarakteri Nurettin’in üst kattaki komşusunu “terörist” olarak algılaması ekseninde kurgulanan olaylar, toplumdaki önyargılar, medya etkisi ve bireyin ideolojik yönlendirmelerle nasıl şekillendiğini gözler önüne sermektedir. Bu çalışmada, Emrah Serbes’in Üst Kattaki Terörist adlı hikâyesi yapısal ve tematik açıdan incelenmektedir. Anlatı hem bireysel hem de toplumsal düzeyde ele alınmaktadır. Hikâyede kullanılan metaforlar ve sembollerin anlam dünyalarının yanı sıra modern çocuk bireyin karmaşık duygu dünyası ve varoluşsal çatışmaları çözümlenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Emrah Serbes, Üst Kattaki Terörist, kimlik, öteki, şiddet.

Abstract

Emrah Serbes is a writer who draws attention with his unique style in contemporary Turkish literature. In Serbes’s narratives, ordinary but fascinating lives, tragicomic elements and the individual’s conflict with social norms are at the forefront. Female characters mostly appear as supporting figures, while the inner worlds of male characters and their search for identity are at the center of the narratives. This study examines the individual-society relationship, the process of identity formation and the typology of violence and hatred through the story The Terrorist Upstairs in Emrah Serbes’s story book Erken Kaybedenler, which is predominantly fictionalized through male child characters. The events built around the protagonist Nurettin’s perception of his upstairs neighbor as a “terrorist” reveal how society is shaped by prejudices, media influence and ideological manipulation of the individual. In this study, Emrah Serbes’s story The Terrorist Upstairs is analyzed structurally and thematically. The narrative is analyzed at both individual and social levels. In addition to the worlds of meaning of the metaphors and symbols used in the story, the complex emotional world and existential conflicts of the modern child individual are analyzed.

Keywords: *Emrah Serbes, The Terrorist Upstairs, Identity, other, violence.*

1. GİRİŞ

Emrah Serbes, çağdaş Türk edebiyatında kendine özgü üslubu, kara mizah anlayışı ve toplumsal eleştirileriyle öne çıkan yazarlardan biridir. Öykü ve romana yenilikçi bir bakış açısı kazandıran yazar, eserlerinde genellikle absürt öğelerden yararlanarak gündelik hayatın sıradanlığını, derinleşen toplumsal çatışmalarla harmanlamış ve insan psikolojisini ironik bir dille anlatmıştır.

Serbes'in anlatı dünyası mizah ile gerçekliği bir araya getirirken, bireylerin içsel çatışmalarını, toplumla olan uyumsuzluklarını ve ötekileştirilme süreçlerini de ele alır. Yazarın polisiye türündeki eserleri arasında *Her Temas İz Bırakır & Behzat Ç. Bir Ankara Polisiyesi* (2006), *"Son Hafriyat"* (2008) ve *"Hikâyem Paramparça"* (2013) yer alırken edebiyatımızda yer etmiş romanlarından bazıları *Deliduman* (2014), *Müptezeller* (2016) ve *Memnun Kalırsın* (2023) olarak sıralanabilir. İlk öykü kitabı olan *Erken Kaybedenler* (2009) ise genç erkek karakterlerin kimlik arayışı, toplumsal baskılar ve bireyin çıkmazları üzerine kurgulanmış sekiz hikâyeden oluşmaktadır.

Serbes'in öykü kahramanları çoğunlukla erkek çocuklar ve gençlerdir. Bu karakterler, sıradan ama derinlikli hayatlar süren, hüznü olduğu kadar çabuk sinirlenen ve tepkisel yapılarıyla dikkat çeken figürlerdir. Kadın karakterler ise genellikle yardımcı roller üstlenir ve çoğunlukla başkarakterin aşk nesnesi olarak işlenir. Anlatılarında erkek karakterler merkezde yer alırken onların trajik insan yazgıları kara mizahın olanaklarıyla işlenerek trajikomik bir atmosfer yaratılır. Serbes'in metinlerinde erkek karakterler hem kolaylıkla sinirlenen hem de duygularını açığa vurmaktan çekinmeyen bireyler olarak karşımıza çıkar.

Bu bağlamda, *Üst Kattaki Terörist* adlı hikâye, bireyin ideolojik ve kültürel kodlarla nasıl biçimlendiğini ve öteki olarak konumlandığı kişiyle karşılaştığında bu algının nasıl dönüşebileceğini ele alan önemli bir anlatıdır. Hikâyenin başkarakteri olan yedi yaşındaki Nurettin, içinde bulunduğu toplumsal koşullar nedeniyle belirli ideolojik kalıplarla yetiştirilmiş ve ötekine karşı düşmanca bir tutum benimsemiştir. Ancak hikâye boyunca bu algısı, önyargıları değişime uğrar ve bireyin kimlik inşa sürecinin toplumsal kodlarla nasıl şekillendiği gözler önüne serilir. Bu açıdan hikâye, bireyin ötekine duyduğu nefretin, empati ve karşılaşmalar yoluyla nasıl dönüşebileceğini irdelemektedir.

Bu çalışmanın temel amacı, *Üst Kattaki Terörist* hikâyesini hem

yapı hem de izlek açısından çözümleyerek, Serbes'in anlatısının derin yapısında yatan mesajları ortaya koymaktır. Çalışmada öncelikle anlatı tekniği ve karakter kurgusu değerlendirilecek; ardından hikâyenin temel izlekleri olan kimlik arayışı, öteki ve şiddet incelenecektir. Son olarak hikâyede kullanılan önemli metaforlar ve semboller üzerinden hikâyenin çağdaş Türk edebiyatındaki yeri ve önemi tartışılacaktır. Bu bağlamda Serbes'in edebiyatımızda pek işlenmeyen çocuk bakış açısını kullanarak nasıl güçlü bir toplumsal eleştiri sunduğu ve birey-toplum ilişkisine dair hangi sorunsalları gündeme getirdiği vurgulanacaktır.

2. EMRAH SERBES'İN “ÜST KATTAKİ TERÖRİST” ADLI HİKÂYESİ ÜZERİNE BİR ÇÖZÜMLEME DENEMESİ

“boş ver onları kardeşim,” dedi. “kimin umurundaki...”

Üst Kattaki Terörist, s. 99

Emrah Serbes'in *Üst Kattaki Terörist* adlı hikâyesi, klasik vaka düzenine uygun olarak giriş, gelişme ve sonuç bölümleriyle yapılandırılmış, kahraman anlatıcının bakış açısıyla kurgulanmış bir metindir. Kahraman anlatıcının anlatıya hâkim olması, anlatıyı bireysel deneyimlerle sınırlamakta ancak aynı zamanda okurun hikâyeyi, anlatıcının iç dünyasından takip etmesini sağlamaktadır. “Kahraman anlatıcı itibari âleme ait her türlü görünüşü dışa aksettirmede aracı konumundadır” (Aktaş 1991: 100). Bu bağlamda, Nurettin'in anlatımı, onun dış dünyayı algılama biçimine göre şekillenmekte ve diğer karakterlerin iç dünyalarına sınırlı bir erişim sunmaktadır.

Kahraman/ben anlatıcı başkışı olduğu için diğer karakterleri anlatış biçimi sınırlıdır. Diğer karakterlerin iç dünyalarını göremediğinden, şahıslar düşüncelerini dile getirmedikçe yüzeysel kalır. 1. tekil şahıs konumundaki başkışı, hikâyede anlatıcının aynileştiği kişidir. Emrah Serbes, “kendini tanıtan ben” olarak hikâyede kendi konumunu ve başkişinin hayata/olaylara karşı durumunu ve duyusunu belirler. Kahraman anlatıcı hikâyenin entrik kurgusunun şekillenmesinde son derece önemli bir yere sahiptir. “Öyküler, çevremizde sürekli tanıklık ettiğimiz, gazetelerde okuduğumuz, televizyonlarda seyrettiğimiz yaşanmışlıklara yastır. Anlatılanlar, okurun hep bildiği, gördüğü, tanıklık ettiği olaylar, durumlardır. Her zaman hayata değen yanları vardır” (Tosun, 2005: 157). *Üst Kattaki Terörist* adlı hikâyede hayata değen yan küçük Nurettin üzerinden anlatılır. Yazarın, anlatı başkışısı olarak seçtiği Nurettin'in yedi yaşında bir çocuk olması, hikâyede entrik kurguyu ve çatışmayı sağlayan değerleri ve bu değerlerin derin açmazlarını anlatması bakımından son derece manidardır.

Öykünün tematik bağlamı, toplumsal algılar, ideolojik yönlendirme ve bireyin ötekiyle kurduğu ilişki ekseninde şekillenmektedir. Serbes'in hikâyesi, sıradan bir çocuğun ideolojik olarak nasıl biçimlendirildiğini ve toplumun ona nasıl bir kimlik dayattığını gösterirken, bireyin ötekine yönelik algısının nasıl dönüşebileceğini de gözler önüne serer. Bu bakımdan *Üst Kattaki Terörist*, kimlik inşası süreçlerini toplumsal gerçeklik bağlamında ele almaktadır.

Hikâye iç içe geçmiş iki temel vaka halkasından oluşmaktadır. İlk vaka halkası, yedi yaşındaki Nurettin'in ağabeyinin Çukurca'da şehit olmasıyla başlar. Ağabeyinin ölümü, Nurettin'in dünyasını derinden sarsar ve ona toplum tarafından bir rol biçilir: O, şehit ailesinin bir ferdi olarak acısını göstermemeli, aksine dik duran bir figür haline gelmelidir. *"Ağlarsam teröristlerin sevineceğini söylediler, tuttum kendimi, hiç ağlamadım"* (s. 87). Genç yaşına rağmen ulusal medya tarafından bir kahraman figürü olarak lanse edilen Nurettin, zamanla unutulmaya başlanınca bir tür kimlik boşluğuna düşer. Ancak, üst kata bir "teröristin" taşındığını öğrenmesiyle olay örgüsü ikinci halkaya geçer ve hikâyedeki çatışma unsurları belirginleşir.

İkinci vaka halkasında Nurettin, yeni komşusunun kimliğini bir "terörist" olarak algılar ve ondan öç almayı amaçlar. Anlatıcı, ötekini kendi bilinç dünyasında bir tehdit unsuru olarak kurgular ve hikâyenin büyük bir bölümü, bu tehditle nasıl başa çıkacağını düşündüğü planlarla şekillenir. Ancak, anlatı ilerledikçe Nurettin'in ötekine duyduğu nefret, yerini bir tür meraka ve sonunda dostluğa bırakır.

Hikâyede zaman, iki farklı vaka halkasında farklı tekniklerle ele alınmıştır. İlk vaka halkasında geriye dönüş tekniği kullanılarak Nurettin'in yedi yaşına dönüşü ve ağabeyinin ölüm haberini alış süreci anlatılır ve bu bölüm birkaç günlük bir zaman dilimini kapsar. *"Ağbim yirmi yaşında bu vatan için şehit oldu. Siz büyük şehirlerin ışıklı bulvarlarında elinizi kolunuzu sallayarak rahatça yürüye bilin diye o gitti Çukurca'da mayına bastı. Ben yedi yaşındaydım o zaman"* (87). Yukarıdaki bölümle beraber ben anlatıcı öykü zamanının başlangıcı hakkında bilgiler verir. Kahraman/ben anlatıcı *yedi yaşında* başlayan olayları güçlü nedensellik bağlarıyla kuvvetlendirerek hikâyedeki çatışma unsurunun şekillenmesinde etkili olur.

Hikâyede ikinci vaka halkası sıra dizimsel bir şekilde ilerler. İkinci bölüm ise an'da işler ve birkaç haftalık zaman dilimini kapsar. Hikâyede sosyal zamana ait bazı ipuçları yakalamakla beraber kesin bir tarih verilmez.

Hikâyede, anlatıcının metni kurgulama biçimine göre şekillenen

öyküleme (anlatma) zamanı ile öykü zamanına ait görüngüler de mevcuttur. “*Stratejik bir plan yaptım. Komşu ziyareti süsü verip evine gidecektim, sonra boş bir anından faydalanarak sert bir cisimle kafasına vurup bayıltacaktım, bayılınca da artık boğazını kesiverirdim*” (s. 91). “Komşu ziyareti süsü verip evine gidecektim” ve “sert bir cisimle kafasına vurup bayıltacaktım” şeklinde ifade edilen öykü zamanının başlangıcı, öyküleme zamanı tarafından okuyucuya sunulur. Yukarıda düşüncelerin henüz eyleme geçmediğini anlatan “gidecektim” ve “bayıltacaktım” gibi ibareler öykü zamanı ile öyküleme zamanını birbirinden ayırır.

Üst Kattaki Terörist adlı hikâyede mekân unsuru, karakterlerin psikolojik durumuyla doğrudan ilişkilidir. Özellikle Nurettin’in evi ve Semih’in evi arasındaki karşıtlık, karakterlerin içsel dönüşümünü anlamak için önemli bir metafor işlevi görmektedir. İki ayrı mekânda geçen olay örgüsünün birinci bölümünde Nurettin’in ağabeyinin şehit haberini aldığı kendi evi, ikinci bölümünde ise Semih’in evi hikâyenin ana mekânlarını oluşturmaktadır.

Gaston Bachelard, *Mekânın Poetikası* (1996: 28) adlı eserinde evi, insan ruhunun çözümleme aracı olarak görür ve bu aracın yardımıyla makro planda evi/ dünyayı, mikro planda ise insanın kendini yeniden bulacağını/ keşfedeceğini söyler. Anlatının ilk mekânı Nurettin’in yaşadığı evdir. Onun yaşadığı bu ev, toplumsal normların ufak bir profilini yansıtan evde Nurettin’i sıkıştıran/ hapseden bir görüntü çizmektedir. “*Labirent izlekli anlatılarda mekân, yalıtık ve tek boyutludur; karakter, zaman, mekân ve onu çevreleyen bütün elemanlarla hatta kendisiyle bile kavgalıdır*” (Korkmaz 2007: 403). Evdeki bu içe kapanma/labirentleşme ağabeyinin de şehit olmasıyla beraber Nurettin’i iç alma edimini gerçekleştirmeye iter. Dışarıdaki hayatın panoramasının çizildiği evde Nurettin, annesi ve babası tarafından toplumsal normlara göre *ideal insan* şeklinde yetiştirilir. Evde sürekli şehit olan ağabeyinin fotoğrafına bakarak bir şeyler yapmak isteyen Nurettin’in yaşadığı ev kapalı-dar mekâna örnektir. “*Adamlar ağbimi şehit ediyor, ben sadece camlarını kırabiliyorum. Bu işte müthiş bir adaletsizlik vardı, ağbimin duvardaki resmine bakmaya utanıyordum. Askerdeyken yazdığı ve sonradan yüzlerce kez okuduğum mektupları yeniden okumaya utanıyordum*” (s. 90). Nurettin’in yaşadığı ev, geleneksel normların hâkim olduğu, kahramanın ideolojik olarak biçimlendirildiği bir mekândır. Burada Nurettin, toplumun ve ailesinin ona yüklediği söylemleri içselleştirir. “Ağbimin duvardaki resmine bakmaya utanıyordum” ve “mektupları yeniden okumaya utanıyordum” ibareleriyle mekân Nurettin için daralır ve içinden çıkılmaz bir hâl alır. Böylelikle mekân-insan özdeşliğinde başkışı

için mekân “dört bir yandan içe doğru akmakta ve merkezde bir kum saati gibi kendisiyle beraber olanları da tüketmektedir” (Korkmaz 2007: 407). Nurettin’in duyduğu bu utanç, evin bir hapisane gibi işlev görmesiyle bağlantılıdır. Onun bilinçaltındaki imgelerinin kristalize olduğu bu ev, bir ideolojik formasyon alanıdır.

Hikâyenin ikinci mekânı konumundaki Semih’in evi, insan-mekân özdeşliği sağlaması bakımından son derece önemlidir. Nurettin ilk başlarda eve Semih’i öldürmek için gelse de daha sonra Semih’in yanında kendini güvende hisseder. Beraber film izler, yemek yer ve kitap okur. Hikâyede Semih’in evi, tam tersi bir işlev görür. İlk başta düşman olarak görülen bu mekân, zamanla Nurettin’in özgürleştiği ve düşüncelerini dönüştürdüğü bir alana evrilir. Bu ev, Nurettin için bir özgürleşme ve dönüşüm mekânı olarak görülür: “*Semih’le küsüşünce yaşamın bir anlamı kalmadı. Günler sakız gibi uzamaya başladı. Ne cinayet planları, ne bir ağız dalaşı, ne bir soğuk savaş atmosferi. Yalnızlık berbat bir şey (...) dayanamadım, gittim kapısını çaldım. Öyle baktım boş boş. Sarıldı bana*” (s. 96). Nurettin, Semih’in evinde geçirdiği vakit boyunca, öteki olarak gördüğü insanlarla paylaşım içine girer ve kendini sorgulamaya başlar. Bu, Nurettin’in hikâyedeki en büyük dönüşümünü temsil eder.

Terörist/öteki ile iletişimsizliğin sonucunda tekrar ona dönen Nurettin, Semih’in gerçek ve tek dostu olduğunu anlar. Zira ilk başlarda ötekini öldürmek için arzulayan özne/ben daha sonra ötekinin kendi parçası olduğunu anlar. “*Bu ‘Ben’, bireyin iç dünyasının aynadaki yansımasından yahut bir gölge olarak belirmesinden başka bir şey değildir*” (Orhanoğlu: 2005: 246). Böylelikle hikâyede kişiler düzleminde ülkü değerleri temsil eden Semih, Nurettin’in norm karakteridir.

Üst Kattaki Terörist adlı hikâyenin başkarakteri Nurettin’dir. O, henüz yedi yaşındayken ağabeyi Çukurca’da şehit düşer. Kahraman/ben bakış açısıyla kaleme alınan eserde Nurettin’in, ilk olarak terörist olarak adlandırdığı üst kat komşusu Semih ile tanışmasından sonra kafasındaki düşünceler değişir. Böylelikle hikâyenin ilerleyen bölümünde de Semih, Nurettin’in norm karakteri konuma geçer. Hikâyede, Nurettin’in annesi ve babası, Semih’in sevgilisi ve ocak il başkanı fon karakterler arasında gösterilebilir.

Serbes anlatılarında, genellikle ergen erkekler başkarakterdir. Bunların dışındakiler figüratif karakter grubunda değerlendirilir. Onlar karakterden çok bir tip; Forster’ın ifadesiyle düz karakterlerdir (Forster, 2010: 170). Zira en saf şeklinde düz bir karakter, tek bir fikrin veya niteliğin

sembolüdür. “(...) kız arkadaşın var, sarılıp yatıyorsun, günde kırk sefer öpüyorsun, kapıyı açmaya bile onu gönderiyorsun. Geceleri yurttan kaçıyor, senin yanında kalıyor” (s. 95). Semih’in kız arkadaşı, alıntıda görüldüğü gibi edilgen bir yapıdadır. “Yatıyor”, “öpüyor”, “gönderiliyor”, “kaçıyor” ve “kalıyor” ibareleriyle Serbes anlatılarındaki kadın kahramanların etken bir konumdan çok edilgen bir yapıya sahip olduğu görülür.

Emrah Serbes’in *Üst Kattaki Terörist* adlı hikâyesi, bireyin ideolojik ve kültürel kodlarla nasıl biçimlendiğini ve öteki olarak konumlandığı kişiyle karşılaştığında bu algının nasıl dönüşebileceğini gözler önüne serer. Hikâyede dramatik aksiyon ve entrik kurguda çatışmayı sağlayan temel unsurlar (Korkmaz 2002: 273), “ben” ve “öteki” karşıtlığı üzerinden şekillenmektedir.

Hikâyenin başkışisi, yedi yaşında ağabeyini Çukurca’da şehit veren ve anlatı anında on iki yaşında olan Nurettin’dir. Toplumsal normlar ve ideolojik olarak “*Türklük şuur ve gururu*” (s. 88) ile büyütülen Nurettin, ilk olarak ulusal medyada yeterince yer almamasıyla, ikinci olarak ise ailesinden gördüğü ilgisizlikle sarsılır. Bu darbelerle hayat karşısında varoluşsal sınırlarını keşfetmeye çalışan Nurettin, içinde bulunduğu boşluğu ağabeyinin intikamını almak isteyerek doldurmaya çalışır. Emrah Serbes’in anlatılarında sıkça görülen bu tür kırılmalar, genellikle genç ergenler üzerinden işlenir ve hikâyeyi kara mizah unsuruna yaklaştırır.

Başlangıçta Nurettin için üst kattaki yeni komşusu Semih bir “teröristtir” ve ortadan kaldırılması gereken bir tehdittir. Ancak zamanla onun da sıradan bir insan olduğunu fark eder ve kendisiyle benzer yönleri olduğunu görmeye başlar. “*Gözler kalbin aynasıysa işim çok zordu*” (s. 92). Hikâyenin sonunda bireyin toplumsal önyargılarla şekillenen kimliğinin, deneyimler aracılığıyla nasıl değişebileceği görülür.

Jean-Paul Sartre’ın *Varlık ve Hiçlik* eserinde belirttiği gibi öteki, bireyin kendisini tanımlayabilmesi için bir sınırdır; insan ancak ötekinin varlığıyla kendi varlığını konumlandırabilir. Bireyin kendi bilincini ancak başka bir bilinçle sınırlayacağının altını çizen Sartre, kişinin kendisini tam olarak tanımlayamadığını belirtir; çünkü kişi kendini tanımladığı anda, kendi içinde kapalı, sonlu ve değişmez bir varlık olur. Oysa bireyin bilinci sürekli oluş halindedir, ancak başka bilinçlerle karşılaştığında kendini konumlandırabilir (Sartre, 2009: 382). Bu bağlamda, Nurettin’in kendi kimliğinin oluşturulmasında ayna olan Semih’i algılayışının değişimi, öz-bilinç kazanımıyla ilişkilidir.

Nurettin’in Semih’e karşı geliştirdiği ilk algı, toplumun ona sunduğu

ideolojik bakışla şekillenir. Nurettin, Semih'i "öteki" olarak konumlandırırken, onun kimliğini kendi düşünsel sürecinden bağımsız şekilde ailesi, mahallesi ve medyanın etkisiyle belirler. Semih'in "terörist" olduğu inancı, Nurettin'in öznel bir değerlendirmesi olmaktan çok başkalarının ona dayattığı toplumsal ve politik algılar doğrultusunda şekillenir.

Hikâyenin ilerleyen bölümlerinde, Nurettin'in Semih'i algılayış biçimi kendi bireysel deneyimleri aracılığıyla dönüşmeye başlar. Semih ile doğrudan temas kurması, onun bir birey olarak varlığını fark etmesini sağlar. Bu süreç öz-bilinç kazanımıdır.

Nurettin'in başlangıçta Semih'i düşman olarak algılaması, onun kimlik inşasının bir parçasıdır. Ancak hikâyenin ilerleyen bölümlerinde Semih'e duyduğu nefret yerini meraka ve sonunda dostluğa bırakır. Böylece öteki, bireyin kendini tanıma sürecinde belirleyici bir unsur haline gelir.

Hikâyede bireyin ideolojik yönlendirmelerle nasıl şekillendirildiği ve bunun sonucunda şiddet kültürünü nasıl içselleştirdiği açıkça görülmektedir. Nurettin, ailesinden ve mahallesindeki "Ocak"tan aldığı telkinlerle, üst kattaki komşusunu öldürmenin haklı bir eylem olduğuna inanır. Bir noktada ailesinin bu konuda harekete geçmemesi üzerine Ocak il başkanına giderek, Semih'in öldürülmesini talep eder. İl başkanının yönlendirmesiyle Semih ağır bir şekilde dövülür. Ancak Nurettin için bu yeterli değildir:

"Başkan sağ olsun hemen dövdürdü teröristi. Apartmana girerken pencereden gördüm, zor yürüyordu, ağzını burnunu eline vermişler. Bir hafta evden çıkamadı. Ama yetmez. Sadece dövmekle olmaz ki. İki hafta bekledim, başka icraat yok, terörist iyileşti, sokaklarda elini kolunu sallayarak gezmeye başladı" (s. 89).

Öteki'nin bırakın apartmanda yaşamasını, nefes alıp vermesini bile istemeyen Nurettin, Semih'i kendi elleriyle öldürmeye karar verir. Annesinin silahı saklaması şiddetin önüne geçilme çabasını temsil etse de Nurettin başka yollar arar. Kuyumcуда annesinin bileziklerini bozdurup pompalı tüfek almak istemesi, onun çocuk yaşta bir ideolojik fanatizme sürüklendiğini gösterir. Silah alamayınca ise öfkesini Semih'in penceresini taşıyarak çıkarmaya çalışır. Ancak zamanla öfke ve nefret, yerini bir tür empatiye bırakır.

Nurettin'in şiddeti içselleştirme süreci ideolojik yapılanmaların etkisiyle gerçekleşir. Hikâyenin başında, Nurettin şiddeti bir savunma ve adalet mekanizması olarak görmektedir. Ağabeyinin şehit olması, ona

toplum tarafından belirli bir kimlik atfeder. Ancak burada önemli olan, Nurettin'in öfkesinin doğal bir refleks olmaktan çıkıp öğrenilmiş bir pratik haline gelmesidir. Zira o, içinde yaladığı toplumun dil pratikleriyle düşünmeye başlar.

Cam kırma olayı üzerine iki üç gün sinirleri yatışan Nurettin, bir zaman sonra içindeki ateşin yeniden alevlendiği düşünür. Daha sonra komando bıçağı ile *öteki*'ni öldürmek ister. Komando bıçağı, Nurettin'in ideolojik olarak içselleştirdiği şiddet kültürünün bir simgesidir. Bir yolunu bulup üst kata çıkmanın yollarını arayan Nurettin'in, on iki yıllık ömründe adam öldürmeyi düşünmesi onun trajik yazgısını da belirlememize yardımcı olur. Silahın annesi tarafından saklanması, şiddetin önüne geçilme çabasını temsil eder.

Hikâyede toplumsal değerlerin aşağıdan yukarıya doğru etkin bir biçimde yayılma gösterdiği görülür. En alt tabakada Nurettin ile başlayan bu silsile sırasıyla; Nurettin>aile>apartman>mahalle>toplumsal norm/lar olarak şematize edilen, en alttan başlayarak birbirini determine eden; bazen de en üstten başlayarak birbirine doğru yayılan/akan bu silsile hikâyenin iskeletini oluşturan temel değerlerin bireysel ve toplumsal açmazlarını gösterir.

Hikâyede üst kat, bilinçaltındaki bilinmezlikleri ve ötekine duyulan korkuyu temsil eden metaforik bir mekândır. Nurettin için üst kata çıkmak, onun bilinçdışı korkularıyla yüzleşmesi anlamına gelir. Üst kata çıkmak sadece fiziksel bir eylem değil, psikolojik bir eşiğin aşılmasıdır. Üst kat, Nurettin için hep bir bilinmezliklerle dolu bir mekân olarak hikâyede yerini alır. Nurettin'in üst kata çıkmayı arzulayıp bilinmezliklerin üzerine gitmesiyle beraber hikâyede çeşitli mekânlarda geçen olaylar Nurettin'in üst katına, öteki'nin evine taşınmış olur. Üst kata ilk çıkışı da böylesine bir heyecan ve bilinmezliklerde doludur: "*Karnıma bir ağrı girmişti, kalbim güm güm atıyordu. Heyecanı kaldıramadım, geri kaçtım. Savaş psikolojisi işte*" (s. 91). Nihayet üst kata çıkıp "terörist" ve onun terörist arkadaşı olduğunu düşündüğü kız ile tanışır. Nurettin/ben'in öteki ile karşılaşması kahraman bakış açısıyla şu şekilde görüntülenir:

"terörist içeriden, "kim geldi?" diye seslendi.

"alt komşunun oğlu canım!"

Terörist, "merhaba," deyip elini uzattı, pis pis sırttı. "ben Semih" kod adıdır, yemezler canım. Ben yedi yaşından beri terörle mücadele ediyorum, neler gördüm geçirdim. Elini sıktım, "ben de Nurettin," dedim. Bırakmadım avucumdaki eli, gözlerinin içine baktım, "gerçek adım tabii." Güldü. Sevimli görünmeye çalışıyordu" (s. 92).

Semih'in ismini söylemesi, Nurettin'in ötekine karşı ilk farkındalığını uyandırır. Öteki'nin yalnızca ideolojik etiketlerden ibaret olmadığını anlamaya başlar. Onun da sıradan bir insan olduğunu fark ettikçe içindeki düşmanlık çözülmeye başlar.

İnsan, varoluşunda hem yapıcılığı hem de yıkıcılığı aynı anda barındırır. Başlangıçta Semih'i öldürmeyi planlayan Nurettin, zamanla onu bir birey olarak görmeye başlar ve aralarında bir bağ kurulur. Hikâyenin sonlarında Semih ve Nurettin arasındaki ilişki, önyargıların ve ideolojik kalıpların bireysel deneyimlerle aşılabileceğini gösterir. Ben ile öteki arasındaki bu varlık alanı kavgası ben'in öteki ile olan eitişimsel varlığından haberdar değildir. Korkmaz'ın da belirttiği gibi *"Öteki, Ben'in sınırlarını belirleyen, olanaklarını keşfettiren ve zaman zaman da Ben'i tanımlayan niteliğiyle olumlu bir değer olarak kabul edilir"* (Korkmaz 2008: 17). Nurettin öteki'nin farkına varmasıyla beraber ona derin bir sevgi beslemeye başlar ve öteki ile zaman geçirmeyi arzular:

"Biralarla, Avrupa sinemasıyla, geniş arkadaş çevresiyle, fıstık gibi kız arkadaşıyla kandırmıştı beni" (s. 96).

Gasset, *İnsan ve Herkes* adlı eserinde ben ve öteki arasındaki ilişkinin karşılıklı veya birbirine dönük olduğundan bahseder (Gasset 2001: 91). Böylelikle hikâyenin sonlarına doğru Nurettin-Semih özdeşlikliği etkin bir şekilde artarak devam eder. Ben, öteki'nin farkına varmasıyla beraber kendi özünü kavrama yoluna da gider. Böylelikle yanlış anlaşılmalardan sonu Nurettin'in Semih'e duyduğu kin ve nefret yerini sevgi ve saygıya bırakır. Hikâyenin ana matrisini oluşturan bu birbirine akma potansiyeli, varlığı ile özü arasında sıkışan/ hapsolan bireyin kendiliğinin keşfini de beraberinde getirir.

Hikâyenin dramatik aksiyonu ilerledikçe Nurettin'in karakter gelişimi belirginleşir. Başlangıçta içine kapalı, yalnızca toplumsal normlarla hareket eden bir bireyken Semih ile kurduğu bağ sayesinde insani yönlerini keşfetmeye başlar. William L. Randall'a göre olay örgüsünün gelişimiyle birlikte karakterin duygusal, zihinsel, ahlaki ve ruhsal olarak büyümesi mümkündür (Randall 1999: 164). Nurettin de bu süreçte yalnızca yaş olarak büyümeyi, aynı zamanda insani yönlerini yeniden keşfeder.

Kişiler düzeyinde karşı değerler grubuna önyargılı insanları alabiliriz. Çünkü ülkü değerleri kişiler bazında temsil eden Nurettin'in ve Semih'in karşısında önyargılı insanlar vardır. Bu tip insanlar, peşin hükümlerle insanları yaftalarken onların varlık alanlarını da ihlal etmiş olurlar. Onların insan olarak başka bir insana akmasının önündeki set olan

önyargılı insanlar evrensel anlamda insan hayatının özerkliğine de saygı duymayarak “*sanatkârın olumsuzladığı değer, kabul ve inanışların oluşturduğu*” (Korkmaz, 2002: 273) karşı değer grubunda yer alırlar.

Kavramlar düzeyinde ülkü değerleri temsil eden en önemli kavram barıştır. Barış ile insanoğlu arkaik dönemden beri süregelen bilgi ve birikimlerini devam ettirebilirken aynı zamanda bu nüveyi gelecek kuşaklara da aktarma işleviyle olumlu bir değer olarak kabul edilir. Savaşın bütün yıkıcılığına karşı barış, insanın yapıcılığının sembolüdür.

İnsanoğlu, fenomenolojik anlamda içerisinde yapıcılığın ve yıkıcılığın bütün birikimlerini taşır. Böylelikle içindeki bu özü istediği gibi yönlendirebilirken aynı zamanda yönlendirilir de.

Kavramlar düzeyinde karşıt değerleri temsil eden en önemli kavram savaştır. Ülkü değer grubundaki barış ile çatışma halinde olan savaş, kelime olarak zaten içinde yıkıcılığı barındırır. Savaş ile insanlığımızın bütün bilgi ve birikimi de geri gelmeyecek şekilde sekteye uğrar. Geçmiş ile gelecek arasındaki bu duvar/savaş insan kazanımlarının şüphesiz en lanetlisi ve en bedbahtıdır.

İnsan sevgisi, hikâyenin diğer önemli bir kavramıdır. Ötekini bütün halleriyle sevmek, evreni ve şeyleri belli bir bilinç düzeyinde kavramak zorunda olan insanlar/toplumlar mutlaka ötekini sevmeli, ona akmalıdır. Birbirini zincir gibi tamamlayan ben ve öteki evrensel anlamda varoluş dizgesinin tamamlanmış hali olarak görülebilir. Herkesin birbirinin aynısı olduğu toplumda yaşamak insanlığımızın önündeki tek tip insan profilini yansıtması bakımından son derece düşündürücüdür. Hikâyenin sonunda Nurettin’in Semih’e sarılması, toplumsal olarak öğretilen düşmanlıkların bireysel deneyimler sonucu kırılabilceğini göstermesi bakımından son derece önemlidir.

3. SONUÇ

Bu çalışmada, Emrah Serbes’in *Üst Kattaki Terörist* adlı hikâyesinde birey-toplum ilişkisi, kimlik oluşum süreci ve ötekiyle yüzleşme deneyimi ele alınmıştır. Hikâye, genel kabullere ve sloganik söylemlere eleştirel bir bakış getirerek “ben” ve “öteki” kavramlarını sorunsallaştırır. *Erken Kaybedenler* adlı öykü kitabının genel temasıyla da örtüşen bu metin, çocukluk ve ergenlik dönemine dair toplumsal ve bireysel açmazları gözler önüne serer.

Serbes’in anlatılarında çocukluk ve ergenlik, yalnızca bireyin büyüme sürecini değil aynı zamanda toplumsal normların, ideolojik

söylemlerin ve medya etkisinin birey üzerindeki baskısını da ortaya koyan bir araç işlevi görür. Türk edebiyatında çocuk karakterler sıklıkla işlense de Serbes'in yaklaşımı, onların duygusal dünyalarını ve çatışmalarını gerçekçi, absürt ve ironik bir dille ele alması bakımından farklılaşır. Kara mizah ve dramatik unsurların iç içe geçtiği bu hikâyede, çocukluk masumiyetle değil, toplumun yüklediği ideolojik anlamlarla şekillenmiş bir kimlik süreci olarak sunulur.

Sonuç olarak hikâye, insanın kendini ve ötekini tanıma sürecinde maruz kaldığı ideolojik yönlendirmeleri, bireyin iç çatışmalarıyla nasıl aşmaya çalıştığını ortaya koyar. Serbes, modern bireyin kimlik inşasında karşılıkların ve çelişkilerin kaçınılmaz olduğunu gösterirken aynı zamanda bireyin kendini ve ötekini anlamadan toplumsal düzene uyum sağlamasının mümkün olmadığını vurgular. Hikâyenin sunduğu dönüşüm süreci, bireyin varoluşsal keşfi açısından önemli ipuçları sunmaktadır.

4. SUMMARY

Emrah Serbes is one of the prominent writers in contemporary Turkish literature with his unique style, black humour and social criticism. The author, who brings an innovative perspective to stories and novels, often uses absurd elements in his works, blends the banality of everyday life with deepening social conflicts and describes human psychology in an ironic language. Serbes's narrative world combines black humour and reality, while also dealing with the inner conflicts of individuals, their incompatibility with society and their marginalisation processes. The author's works in the detective genre include *Her Temas İz Bırakır & Behzat Ç. Bir Ankara Polisiyesi* (2006), *Son Hafriyat* (2008) and *Hikâyem Paramparça* (2013), while some of his novels that have made a place in our literature can be listed as *Deliduman* (2014), *Müptezeller* (2016) and *Memnun Kalırsın* (2023). His first book of short stories, *Erken Kaybedenler* (2009), consists of eight stories about young male characters's search for identity, social pressures and the dilemmas of the individual.

This study analyses Emrah Serbes's story *The Terrorist Upstairs* on the axis of individual-society relationship, identity formation process and perspective on the other. Serbes' narrative style, which combines black humour and social criticism, allows for a deep analysis in the context of childhood, prejudices and identity construction in this story. Nurettin, the protagonist of the story, appears as a child who has been raised with certain ideological codes by the society after the martyrdom of his martyred brother

and who harbours hatred and enmity against the other. His perception of his upstairs neighbour as a ‘terrorist’ reveals the impact of social norms on the individual and the role of media and ideological guidance in identity construction.

The story is important in terms of showing how an individual’s perception of the other can change through experiences. The empathy Nurettin develops over time towards his neighbour, whom he initially sees as an enemy, represents his inner transformation. The metaphor of the upper floor symbolises the process of confrontation with unknowns and fears, and points to the ideological and psychological transformation of the character in the context of space-human identity. The dramatic action and conflict elements in the story are shaped through the opposition of self and other, emphasising how social prejudices can be overcome through individual experiences.

In the study, the structure part of the narrative is analysed in the context of point of view and narration, plot, time, place and persons, and the plot part is analysed in the context of identity construction, violence and ideological orientation processes. By analysing the metaphors and symbols used in the story, it is discussed how the individual is shaped in the face of social perceptions. As a result, the story titled ‘The Terrorist Upstairs’ is evaluated as a striking text in modern Turkish literature that describes the complex emotional world of the child individual, the identity formation process shaped by ideological orientations and how the hatred of the other can be transformed through empathy.

5. KAYNAKLAR

- Aktaş, Ş. (1991). *Roman sanatı ve incelemesine giriş* (2. bs.). Ankara: Akçağ Yayınları
- Bachelard, G. (1996). *Mekânın poetikası*. (Çev. A. Derman). İstanbul: Kesit Yayıncılık
- Gasset, O. (2011). *İnsan ve herkes*. 2. bs. (Çev. N. G. Işık), İstanbul: Metis Yayınları
- Korkmaz, R. (2002). Romanda dramatik aksiyonu sağlayan değerlerin görüntü seviyeleri üzerine bazı öneriler. *Scholarly Depth and Accuracy-Lars Johanson Armağanı*, Yay. Haz. Nurettin Demir, Fikret Turan, Ankara: Grafiker Yayınları.
- Korkmaz, R. (2007). Romanda mekânın poetiği. *Edebiyat ve Dil Yazıları Mustafa İsen’e Armağan* içinde (ss. 399-415). Ankara: Grafiker Yayınları.
- Orhanoğlu, H. (2005). Anlatı kişilerinde ‘özne’ tavrının işlevsellikleri yahut ‘Ben’in hâlleri. *Hece: Türk Öykücülüğü Özel Sayısı*. (2. bs.). Ankara: Hece Yayınları.
- Randall, W. L. (1999). *Bizi ‘biz’ yapan hikâyeler (kendimizi yaratma üzerine bir*

- deneme*). (Çev. Ş. S. Kaya). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Sartre, J-P (2009). *Varlık ve hiçlik / Fenomenolojik ontoloji denemesi*. Çev. T. Ilgaz ve G. Ç. Eksen). İstanbul: İthaki Yayınları.
- Serbes, E. (2009). *Erken kaybedenler*. (4. bs). İstanbul: İletişim Yayınları.
- Tosun, N. (2011). *Modern öykü kuramı*. Ankara: Hece Yayınları.

Çatışma beyanı: Bu çalışma ile ilgili taraf olabilecek herhangi bir kişi ya da kurum ile finansal ilişkilerinin bulunmadığını dolayısıyla herhangi bir çıkar çatışmasının olmadığını beyan ederim.

Destek ve teşekkür: Çalışmada herhangi bir kurum ya da kuruluştan destek alınmamıştır.